

zavne nezmožnosti vsi gospodarski viri izrpani in ker sta nam Ogrska in Češka povrh se zanikali svoja življenska sredstva, presoja se stvar s čisto drugega stališča. Danes velja edino le beseda mir, trdna, stalna ureditev naše bodočnosti in politične pripadnosti ter poravnava z drugimi avstrijskimi narodi in oskrba z živežem. Najpoglavitejšje in najnujnejše je sicer življensko vprašanje, ker, če vsi skupaj prej gladu poginemo, ne rabimo več nobene mednarodne poravnave in tudi nobenega mirovnega zaključka. Vsem tem porazom se pridružuje glad, najhujše gorje, ki nas nezadržljivo vedno bolj zasleduje in ki je postal v mestih alpskih dežel že grozna strahota . . .

Evropa, ta biser svetovne zemeljske kroglje izgubila je svoj blešč in je kakor lučna lučica otemnela v pesti prekmorskih denarnih mogotcev, ki edini diktirajo sedaj o njenih usodah. Ta Evropa je danes obsojena na življenje in smrt in osrednjim velesilam se je kljub vsem vojaškim zmagam, kljub temu, da stoji naše armade z orožjem v roki še vedno na sovražni zemlji, s silo ponudila časa političnega in gospodarskega samomora, katero so hoteli ali nehote morale sprejeti.

Ojaciiti in vzdriniti se je treba iz osupljene omamljenosti, izogaiti se trnjevih potov in stopiti srčno na gladko in soleno pot svobodne sreče. Ker so kocke za usodo Avstrije že padle in ker smo zaman vstrajali v boju za nerazdeljivost starozgodovinskih kronovin Avstrije, vstrajajmo sedaj z vso vneto in gorečnostjo ter odločni na novo odkazani nam poti, ker tako nam je za dobro ali slabo naše bodočnosti usoda že določila . . .

Upajmo, da iz nove dobe vzklije tudi novo življenje . . .

Mirovno gibanje.

Nacrč nemškega odgovora Wilsonu.

K. B. Dunaj, 18. oktobra. Berlinski poročevalec lista „Abend“ poroča: Nacrč nemškega odgovora na Wilsonovo noto vsebuje to-le točke:

1. Poostrena vojna podmorskih čolnov se ustavi.
2. Vojaška rasdejanja v opustošenem ozemlju se bodo omejila na najpotrebnejše.
3. Osební režim v Nemčiji se bo de popolnoma odstranil.
4. Prosi se, da se naznani celoten obseg vojnih ciljev ententnega programa.

Papež Wilsonu.

„Associated Press“ poroča iz Rima: Papež se je obrnil do predsednika Wilsona in izrazil nado, da bo njegov vzvišeni duh, njegova premisljena sodba in njegovo močno človeško čustvo omogočilo predsedniku, da dobi rešitev, ki bo zadovoljila obe stranki.

Izgledi za mir.

Bern, 19. oktobra. V tukanjih političnih krogih presojajo danes izgleda za mir bistveno bolj ugodno. Splošno je mnenje, da bodo prihodnje note razpravljale o podrobnostih in da vstraja predsednik Wilson kljub pritisku Anglije in Francije na svojem stališču, da hoče doseči sporazumni mir.

Frankfurt a. M., 19. okt. „Secolo“ poroča, da je Sonnino izjavil, da računa s sklepom miru do spomladi.

Rotterdam, 19. oktobra. Iz Londona poročajo, da se je izrekel angleški vojni kabinet soglasno za separatno obravnavanje vprašanja premirja in vprašanja miru. Vojni kabinet odklanja poseganje v območje Haiga in Focha. Glede vprašanja premirja je ententa nepopustljiva, pač pa bi bila pripravljena, popustiti v mirovnem vprašanju.

Genf, 19. oktobra. „Humanite“ pišejo: Če sedaj ne pride do miru, lahko traja vojna še leta. Desti se je govorilo o porazu Nemcev. Prav tako, kakor se bodo znali Nemci še leta in leta braniti. Zato je treba hiteti, sicer ne pogine samo sovražnik, marveč cela Evropa v morju krvi.

Francoska ni več za gospodarsko vojno.

Basel, 19. oktobra. Pariški „Temps“ poroča, da je francoski kabinet načeloma sprejel Wilsonov predlog, ki vsebuje proklamacije zahteve, da naj se nadaljuje proti Nemčiji po vojni gospodarska vojna.

Cesarjev manifest.

Mojim zvestim avstrijskim narodom!

Odkar sem zasedel prestol, stremim neomajno za tem, da bi vsem svojim narodom priboril zaželjeni mir ter narodom Avstrije kazal poti, po katerih bi brez zaprek in sporov blagovito razvili moč svoje narodnosti in jo mogli uspešno uporabljati za svojo duševno in gospodarsko blaginjo.

Strahna borba svetovne vojske je doslej ovirala mirovno delo. Junaštvo in zvestoba, požrtvovalno prenašanje nadlog in stisk, vse to je v tem hudem času zmagovalno branilo domovino. Težke vojne žrtve so nam morale zagotoviti častni mir, na čigar pragu, z božjo pomočjo, stojimo danes.

Sedaj se je treba nemudoma lotiti obnovitve domovine na njenih prirodnih in zagatadelj najzanesljivejših temeljih. Želje avstrijskih narodov je treba pri tem skrbno spraviti v sklad in jih izpolniti.

Odičen sem, to delo ob svobodnem sodelovanju Svojih narodov izvesti v duhu onih načel, ki so jih zvezni vladarji v svoji mirovni ponudbi sprejeli za svoje.

Avstrija naj postane po volji svojih narodov zvezna država, v kateri tvori vsako narodno pleme na ozemlju, kjer je naseljeno, svojo lastno državnost.

V združitve poljskih ozemelj avstrijskih z neodvisno poljsko državo se s tem nikakor ne posega.

Tržaško mesto s svojim okolišem dobi po želji svojega prebivalstva posebno stanje.

Ta nova uredba, ki se nikakor ne dotika celovitosti dežel ogrske svete krone, naj vsaki narodni posamezni državi zajamči njeno samostojnost. Uspešno pa bo tudi ščitila skupne koristi in jih uveljavljala povsod ondi, kjer je skupnost življenska potreba posameznih državnosti. Zlasti bo treba združitve vseh moči, da se po pravičnosti in primernosti uspešno rešijo velike naloge, ki izvirajo iz vojnih posledic.

Dokler ta procesna ne bo zakonito izvedena, ostanejo sedanje naprave za varstvo splošnih koristi neizpremenjeno veljavne. Moji vladi je naročeno, da nemudoma pripravi vsa dela za obnovitev Avstrije.

Do narodov, na katerih samoodločbi bo osnovana nova država, se obračam s pozivom, naj pri velikem delu sodelujejo z narodnimi sveti, ki naj — sestavljeni iz državnih poslancev vsakega naroda — uveljavljajo koristi narodov med seboj kakor tudi v občevanju z Mojo vlado.

Tako naj naša domovina, utrjena po slogi narodov, ki jih oklepa, kot sveza svobodnih narodov izide iz vojnih viharjev.

Vsemogočni naj blagoslovi naš trud, da bo veliko mirovno delo, ki ga gradimo, na srečo vsem Mojim narodom.

Na Dunaju, dne 16. oktobra 1918.

KARL m. p. HUSSAREK m. p.

Ob istem času se obrača Veličanstvo na armado in mornarico takole:

Povelje armadi in mornarici!

Po željah vseh narodov Avstrije se bodo ti strnili v narodne države, združeni v eni zvezni državi. Na ta način se bodo po eni strani odpravile ovire, ki so obstajale v skupnem življenju narodov, po drugi strani pa naj se v bodoče odpre enotnemu delovanju za blagor lastnega naroda in domovine neovirana in prosta pot.

V tem pomebnem trenutkih se obračam na armado in mornarico. V Vaših vrstah sta zvestoba in edinstvo vedno neločljivo družili vse narode med seboj in z Menoj.

Neomajno je Moje zaupanje, da bo duh zvestoba in edinstva, ki se je od nekdaj in tudi sedaj popolnoma izkazal, živel trdno dalje. Hočemo ga ohraniti in bodi novim državam Avstrije najdragocenajša dedščina, njim in Meni v korist in blagor; v to pomozí Bog!

Schönbrunn, 17. oktobra 1918

KARL m. p.

Politični utrinki.

Angleži o manifestu cesarja Karla.

Angleško časopisje piše — koraj brez izjeme, da je izšel manifest cesarja Karla prepozno. „Times“ navajajo želje Poljakov, Čehov, Jugoslovanov, Romunov in Italijanov in pravijo, da se želje narodov ne skladajo z nadaljnjim obstojem monarhije Habsburžanov.

Ententa za popolno samostojnost Češke države.

Kakor listi poročajo, se je izrazila ententa za popolno ločitev Češke od Avstrije.

Tudi Ogrska se naj razdeli.

Berlin, 21. oktobra. „Lokalanzeiger“ poroča iz Genfa: Poročila zanesljivih angleških in francoskih virov pravijo, da je razdelitev Ogrske ena izmed neomajnih točk programa ameriških strank, zlasti levice, ter da se stranke s tem sklicujejo na neodolno vlogo Ogrske ob izbruhu svetovne vojne.

Jugoslovanski državni program.

Narodni svet Jugoslovanov zahteva zjedinenje celokupnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem njihovem etnografskem teritoriju brez osira na pokrajinske in državne meje v eno samo edinstveno in popolnoma suvereno državo. Nadalje zahteva biti zastopan na mednarodni mirovni konferenci in odklanja valed tega nacrt podan v avstrijskem cesarskem manifestu in smatra, da se more s sprejetjem vseh teh načel zagamčiti trajen mir med narodi. Zagotavlja tudi po občin našelih demokracije vsem drugorodnim manjšinam v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov svobodni razvoj in sosednim državam trgovinsko-prometni d.hod do morja.

Nemško-avstrijska država.

Sklepi nemškega narodnega zbora.

Dunaj, 21. oktobra. Pozno popoldne se je sešel v nižje-avstrijski deželni zbornici nemški narodni zbor. Predsedoval je državni poslanec dr. Waldner. Na njegov predlog so sklenili, da bodo uporabljali, dokler ne sklenejo lastnega poslovnika, poslovni red poslanske zbornice. Izvoljeni so bili trije predsedniki: poslanci Dinghofer, Seitz in Fink. Seitz je prevzel predsedstvo. Po njegovem govoru so navdušeno in soglasno sprjeli skupni sklep, v katerem izrekajo odločnost nemškega naroda v Avstriji, da svoj bodoči red sam določi, da ustanovi samostojno nemško-avstrijsko državo in urdi svoje razmerje do drugih narodov potom svobodnih dogovorov z njimi. Nemško-avstrijska država zahteva teritorialno oblast nad celokupnim nemškim naselbinskim ozemljem, posebno tudi v sudetskíh deželah. Vsaki pripojitvi ozemelj, na katerih prebivajo nemški kmetje, delavci in meščani, drugim narodom, se bo nemško-avstrijska država upirala. Dohod nemškega naroda do Jadranskega morja se zagotovi potom dogovorov z drugimi narodi. Dokler se ne snide na podlagi splošne in enake volilne pravice izvoljeni ustavodajni narodni zbor, ki bo določil ustavo nemško-avstrijske države, bo zahtevala nemški narod v Avstriji celokupnost nemških državnih po-